Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De habitus, virtutibus, virtiis, etc. - Cod. Ettenheim-Münster 183

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], 1610-1611

Disputatio 14

urn:nbn:de:bsz:31-114371

Visual Library

P. Condoe dictorum. Nota esse aliquos casus in quibus appositio ... nullo modo mutat ... peccatum mortale ... Jacz quae de peccatis
sic. si dicat: vindicarem, fornicarem, furarer si essem ... l. si non essem sacerdos, l. si non essem religiosus sine
dubio peccat mortaliter, quia est l. non conditionum, est l. non esse
sacerdotem ac religiosum non tollit malitiam vindictae
fornicationis, aut aliorum peccatorum, etsi quidem tollat
aliquas illorum circumstantias puta sacrilegii, irreligiositatis
... item ex ... cum quis dicit: si ... illud
alio tempore mihi accideret, vindicarem me l. mactarem
peccaret mortaliter, si sint desideria ... exequendi quod dicit
... si tum ... significando ... abstinere
tunc a se fuisse faciendum, ob circumstantias ...

Disputatio 4

De effectibus peccatorum

Suppono effectus peccatorum esse poenas in altera vita ob peccata a
Deo infligi in solita, de quibus hic agemus.

Sectio 1a

De Poenis peccatorum in hac vita.

Dico 1o peccatum originale punitur privatione gratiae habitualis
et reliquorum donorum iustitiae originalis, in immortalitate, ca-
pacitate ad morbos et reliquas huiusmodi miserias, rebellioni appe-
titus sensitivi, ... naturalium quae ... non
... habuisset, si in statu iustitiae originalis ...
... constitutus in natura ...

Dico 2o ... poenas temporales ... mortem morbos ...
... temporalium ... ex scriptura ...

Pars 9ta
de peccato

An solet Deus in hac vita punire peccata etiam mortalia subtractione negatione auxilii efficacis sive congrui pro omni eo quod ad solum tempus charitatis. Ita cum Suarez. Probatur: 1° quia auxilium efficax est speciale beneficium Dei, quod potest ab ipso pro poena peccati negari, ac impossibilitas moralis sine illo ingrediendi regni: Probatur 2° speciatim de peccato mortali, per hoc quod ad vitam aeternam quod est ius ad media sufficientia quae ducunt ad vitam aeternam. Sic 1° cap. ad Rom: dicuntur gentiles ob peccatum idololatriae traditi in reprobum sensum, et permissi passionibus ignominiae. Ac cap. 10. dicuntur Judaei ob reprobatum Christum excaecati, quae non poena quomodo explicari potest nisi per negationem auxilii efficacis.

Dico 2°: Non potest Deus in poenam peccati negare homini auxilium sufficiens, potest tamen indurare. Ita pars probatur quia ex suppositione voluntatis generalis salvandi homines Deus homines debet providere de mediis necessariis ad salutem, inter quae est auxilium sufficiens. Quod probatur. Ad 2am partem quae est de indurare, homines possunt post commissum peccatum mortale incidere in perpetuam amentiam a Deo immissam, etc., perpetuos diffidentia circa curandum negotium salutis, et in his similibus casibus redditur quis incapax auxilii sufficientis ad operandum salutem.

R. Deus positive nemine[m] excaecat nec indurat absque omni poenitentia finali. Quod nam negat ante mortem auxilia sufficientia. Ad 2. dicitur Deus excaecare fidem transeat, ut dicitur 15. ... etc. Quod Deus permittat peccatorem in amentiam perpetuam incidere, neque vult eundem miraculose ad sanam mentem restituere, vult illum ... damnare. Dixi transeat, quia ... ... illud est

Pars 2da de peccatis

non esse verum, licet e. Deus, ut docui in [illegible] remittere possit positive [illegible] ante prius [illegible] mita s. peccata, non est tamen [illegible] providentiae, [illegible] neq. impoenitentiam finalem [illegible] palitem. Alia ratio a priori est, qu. quodlibet peccatum mortale [illegible] morte [illegible] damnationem, quo [illegible] Deus post quodlibet hoem velle occidere, et damnare. [illegible] Deus quodlibet peccatum mortale hoem vivum ad infernum detrudere, [illegible] ita de facto [illegible] is, q in statu innocentiae [illegible] erat futura. Incidit temporalis, gravius [illegible] ao a fortiori [illegible] occidere et postea damnare.

Dico 2do Unum peccatum [illegible] esse poena alterius. Ita Vasquez. [illegible] alii. probant aliq. qu. poena [illegible] debet esse involuntaria [illegible] peccatum [illegible] [illegible] neq. habere rationem poenae [illegible] non urget, qu. flagellatio corporis est poena, et [illegible] esse voltura. item [illegible] poenam directe [illegible] intendendo. [illegible] Melius igitur [illegible] poena proprie dicta est, ut infligatur a Judice [illegible] culpa [illegible] finem [illegible] aut satisfactionis, [illegible] peccatum neq. [illegible] hac vel alia ratione a Deo [illegible] habere rationem poenae proprie dictae.

Dico 3tio [illegible] peccati [illegible] esse poena alterius pecti. 6
probo. [illegible] talis permissio est [illegible] [illegible] amari [illegible] vindictam peccati [illegible]. [illegible] audiendi [illegible] [illegible] [illegible] punias offensam, q ei summe displicet [illegible] offensae [illegible] [illegible] venare! [illegible] [illegible] [illegible] Deus fines

Sacr. gta. de peccatis

venao mi ob fi nos homestissa pincta primo peccatum
sta ei posit pmittere, q dam est sine hoi nolendi et
et ipso vindicandi. Illud tm̃ nota Deum tali casu inqua
inferre pmissionem peccati ad poenam quae q mala hoi
sit q. l. amaret peccatum, sed amare pmissionem peccati
q vidit cē malaz hoi, vide q in fruli diãs ja parte
ubi ostendi poe Deum amare pmissioẽ peccati cui
tiõ efficaci poenitiã

Sectio 2.ª

De poenis peccati originalis post hanc vitam.

7.º Dico 1.º parvuli, q cum solo peccato originali decedunt
puniunt poena damni idẽ in aeternum. Est de fide. et pt
ex Joann: cap: 3. nisi qs renatus fuerit ex aq et Spiritu
S. non pt intrare in regnum Dei.

Dico 2.º probabilius eos, q cum solo originali decedunt
nõ puniri alia poena sensus. ita com: Sti̇ contra Scotist: probr
q talis poena nec probatur ex Scriptura ac traditione, ex
q̃ ... esse aperta. 2.º q a Apocal: 18. dr. quantum se glo-
rificavit et in delitijs, tantum date illi tormentum, ubi
indicatur poena sensus infligi ob sola peccata propria
3.º qa Innoc: Papa: in cap: majores dicit poena
orig: reus ẽ carentiam visionis, peccati actualis cruciatum gehennae.
Neque obstat qd. Apocal: 20. dr: vidi mortuos magnos
et pusillos h. e. sed quomodo pt intelligi de poena damni l.
de pusillis in aetate sine usu rationis et fidei.

8. Hinc infer parvulos, q cum solo originali decedunt
nulla tristitia afficiendos ob amissam beatitudinem, quod
refundi debet potius in specialem Dei providentiam nolentis
concurrere cum illis ad illum actum tristitiae, potius
in prudentiam et in rectitudinem voluntatis parvulorum q

Divina dispositione istum suum statum subsistisse ʒfrat. Pars 4ta
ubi a. post diem judicij mansuri sint incertum. plerique de peccatis
cum D. Thomâ putant eos non habitaturos in terra,
sed in loco aliquo subterraneo valde tandem et spatioso
eo quod existiment post diem judicij totam terram aquis
obtegendam, mihi tamen magis arridet sententia Salmeronis,
Catharini, Lessij, Suarij, et aliorum, qui docent eos
inhabitaturos hanc terram pigeno rerum [illegible] in
[illegible], et habituros insigne[s] notitias, non tamen rerum corporalium,
sed et spiritualium et cognituros utrumque clarè
etiam ... et nos Angeli, ... non tam perfecte
ac ipsi Angeli, quum apertè et ... ...
non ... in ... si quod dicant aliqui ... beatitudine
naturali saltem perfectâ, haec ... aptè pugnare cum definitione
Concilij Africani. prid: Canon: 77. tom: 2. Conciliorum
ubi sic habetur: Si quis dicat, ideo dixisse Christum dominum, in
domo patris mei mansiones multas sunt, ut intelligatur quod in
regno coelorum erit aliquis medius aut ullus alicubi
locus, ubi beatè vivant parvuli, qui sine baptismo ex hac
vitâ migrarunt, anathema sit.

Comparebunt a. omnes in Supremo Judicio in aetate I.
perfectâ cum integro iudicio et sensib. habebunt audientes
... ibi gerentur, videbunt diligenter, ... in
unum locum seorsim ab impijs et electis, videbunt
Judicis majestatem, eamque timebunt adorabuntque ...
tiam in impios et ... ... audientes, et sibi [illegible]
gratulabuntur, quod ... ... impiorum, ...

Pars 4ta de peccatis

De poenis peccati originalis post hanc vitam

gratias, qd ante illum omnis abaptisatos, qo longe major eorum pars, si ad totalem [illegible] in aeternam damnationem inveheret, potius [illegible] pientur. At ipsi sententiam Judicis so benignam, qd illi a coelesti regno secludant, statu tn naturae suae competente assequentur, in q naturam Dei cognitione habebunt, eamque omnia amabunt, virtutibus naturalibus exornabuntur, et corporibus [illegible] impassibiles evadent.

Sectio 3a

De Poenis peccati mortalis.

10. Suppono 1o peccatum mortale mereri absolute poenam infinitam intensive. ratio est, qa poena infinita intensive non est major qm finita infinite durans; sed ei est deberet [illegible] aeterne torqueri in inferno, poena quad intensive finita [illegible] una hora [illegible] mediae pati poenam infinite intensive [illegible] est dubium, qn h. [illegible] ergo si peccatum mortale meretur poenam finitam durantem infinite, merebitur et poenam intensive infinitam.

11. Suppono 2o peccatum mortale non mereri poenam infinitam in duratione simul et intensive, multoque [illegible] ratio est, qa stando in ratione naturali [illegible] poena sufficiens pro [illegible] peccatum mortale e.g. delectationem [illegible] durantem per quadrantem [illegible] poena [illegible] aeternum durantem. qm. ergo [illegible] dicere mereri infinitam in duratione simul et intensive [illegible] nec obstat quod [illegible] boni [illegible] satisfacere pro peccato mortali [illegible] Aliud est satisfacere pro culpa [illegible]

Pars 3tia. De peccatis

absolutam (poenam) cui fateor sibi n. posse, posse a. d. potiis ... fieri potius, etc. Itaq. (non) velles acceptare iustos atq. poenales iusti pro poena alicuius damnati posset hac condigne satisfieri; n. item obstat quod peccatum mortale sit offensa infinita, quae sit in ordine superiori ad omes atq. possibiles pura creatura, quae n. opponit, at culpa et poena sint in eodem ordine; si enim iustitiae aliqui thesauri colophum infregisset, ... tamen ... in ordine altiori ad omnem satisfactionem ... tamen poena, quae posset manente offensa ea iustitia condigne satisfacti. Nec denique obstat, quod peccatum mortale sit pessimum, ... sit boni omnis atq. possibiles pura creatura adeoque ... omnes possibiles, adeoque consequenter ... peccatum mortale mereri omnem poenam possibilem. Sit. inquam n. obstat, quia illa excessus malitiae ... sufficienter explicari quod in ordine offensam absolutam in altiori ordine ad omnem bonitatem possibilem actuum pura creaturae quae sit opus, ... poenam extendere ad omnem poenam possibilem. His suppositis

2. Dico. pro poena damni quolibet peccato mortali punitur poena sensus durante in aeternum. Est de fide et probatur ex variis locis Scripturae. Judith. 16. dabit ignem et vermes in carnes eorum, ut urantur et sentiant usque in sempiternum. Isaiae 66. vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur. Matth: 3. paleas comburet igni inextinguibili. et 25. ibunt hi in supplicium aeternum, iusti a. in vitam aeternam. Rationem huius veritatis reddere ... conciliare ... aliqui ... quod culpa damnatorum semper manebit, ergo et poena

Pars quarta de peccatis et aequa

Verum haec ratio non urget. quia unde est aequum, ut septem diebus
puniatur quidam, cui culpa ex defectu condonatis, aut illius satisfa-
ctionis sibi praescriptae impossibilis, hebdomadas praeniat. probant alii 2.° quia
damnati semper de novo peccans quo minant semper puniri; neque
haec ratio convincit. quia sequeretur etiam ob peccata venialia damnatorum
debere aeternam puniri, quia per peccata mortalia quae
tenet etiam continue venialia peccata venialia. 2.° quia damnati
sunt extra statum meriti et demeriti. quo non poenat ob peccata in statu
post commissa puniri. probant alii 3.° quia etsi aliqua peccati
ex ipsa fuerit valde brevis et uno velut conspectu, affectus tamen pec-
catis fuit adeo vellet et peccans, si sibi possit semper ducere in
aeternitate, ideo ex peccato propositio. sed neque haec ratio subsistit, quia
multi peccant mortaliter, etsi nullum signum habeant affectum.
Probat denique S. Thom: quia peccatum mortale tollit princi-
pium vitae spiritualis, id est charitatem et inducit mortem animae, quod est
damnum irreparabile, adeoque meretur poenam aeternam. At
ego non satis capio vim huius rationis, licet enim ostendat
quodlibet peccatum mortale reddere hominem impotentem satis-
faciendi pro offensa deo illata, non tamen ostendit peccatorem
idcirco puniri in aeternum, sicuti licet puniatur reus in iste tandem
torqueri, si deinde non exhibeat satisfactionem, iam pariter exhibere
non possit tamen, tamen semper magis ac magis torqueri ob defectum satis-
factionis, qui tamen hoc et illa reddita est impossibilis.

Praeter hanc existimo rationem evidentem ob quam peccatum
14 mortale meretur poenam saltem aeternam affirmative esse. Suadent
quod in deo sit aliquibus concreti; id quia peccatum mortale careat
satisfactione infinitam quo potuimus inde praestare ipse infinitam
et poenam aeternam: id quia peccatum mortale est offensa
gravis persona infinita. quo meretur, ut offendens puniatur poena
aeterna, quae malum persona solum finita.

Occasione dictorum Qu. 1.o an poena damni in se spectata sit major malum, quam poena sensus. Resp. negat. Ratio quia malum ~~[illegible]~~ quod consistens in sola privatione boni est in genere mali, quantum in genere boni est bonum quod privat. Si alias beatus Christus fuisset in statu infelici in vita unione hypostatica; sicuti neque causa mali est tale bonum, quod malum est illud malum, quod privat, nam peccatum est summum malum creaturae rationalis, et tamen causa illius non est summum bonum ejusdem. cum quo poena sensus, quae infligitur pro peccato mortali sit positiva et accessoria non est ratio dicendi eam a poena damni superari in genere mali. Dixi initio quaestionis. poena damni in se spectata, quia possibile est damnatos de facto magis cruciari poena damni, quam sensus propter vehementiorem apprehensionem quam habent amissae beatitudinis Dei in illis excitatam.

Qu. 2.o An possit Deus titulo solius dominii innocentem positive seu ad tempus vel in aeternum cruciare et torquere. Affirmant multi mihi magis placet non sententia negativa, licet enim Deus torquendo innocentem non esset injustus, quia titulo supremi dominii in creaturis tanquam res suas sine ullius injuria uti ad eam valeret esset tamen crudelis, et contra clementiam, quae ex terminis videtur manifestum, sicuti licet Petrus projiciendo suas pecunias in mare non redderetur injustus, redderetur tamen prodigus. Dixi 1.o titulo solius dominii, quia titulo medicinae spiritualis praeservationis a peccato aut titulo majoris augmenti gratiae et gloriae potest Deus innocentibus aliquos dolores et crucias immittere. Dixi 2.o positive quia poenam negativam seu per subtractionem auxilii efficacis seu aliis bonis potest Deus innocentibus inferre, quia liberum ipsi est dare vel negare bonum. 16

Ob. potest Deus titulo solius dominii innocentes annihilare, ergo et positive torquere. Resp. neg. cons. Ratio disparitatis quia conservatio creaturarum est a Deo pro libera dominii, quod sunt bona 17

pdictio et melius creare aliquid, quod non esse, non est ... melius semel esse et deinde destrui, quod non esse, postea fuit destrui esse.

Sectio 3tia

De poenis peccati venialis.

18. Dico 1.o peccata venialia, quae non habent adiunctum peccatum mortale, puniuntur post hanc vitam poena aliqua temporali. Est de fide et probatur ex ... ubi a conciliis probari solet existentia purgatorii, ubi ... peccata venialia, si digna poena temporali et ... homo moritur solis talibus, ... ex hac vita, quod necesse sit illa ... his purgari in altera vita, quod dat aliquis locus ... tum et ... in quo reatus talium peccatorum ... vendus. ... quod de peccatoribus ... negligentia ... cum peccato tota poena temporalis ... in tota vita ... poena temporali peccatis ... nihil esse satisfactionis, quod admittendum est purgatorium, in quo ... tali poena satisfiat.

19. Dico 2.o probabilius peccata venialia coniuncta cum mortali non puniri post hanc vitam poena ... quod deri in ... satisfactionem ... illis. Ita ... et alii ... Vasq. et multos ... Probatur 1.o quia ... in inferno gravius puniri ob peccata venialia quam mortalia, si semper ... venialibus et uni ... mortali ... cui moreretur. 2.o quia peccatum veniale coniunctum cum peccato originali non punitur poena ... et ... ... quod ... cum peccato mortali ... quod ... ad ... rem ... satisfactionem, ... ipsa de se exigat, ... tiam ... poena, ... magnitudo ... quod non ... inde ... in ... ... reddere ... novam ... mis probo.

Pars 4ta de peccatis

finis satisfactionis est deterrere reum et alios a similium culpa, et ut tantum principium doloris ex poena, quantum voluptatis percipiebat per culpam, et ad hoc non requiritur neque sufficit timor voluntariae patientis acceptatio. Primo quia rigori eius solum poena quae magis detestetur, affligit; quia ubi sine spe clari in inferno redemptionem, quae haec non detentis [illegible] poenae [illegible] acceptionem illius aut [illegible] poena per satisfactionem non a. per satispassionem.

Ob. 1mo Deus nil acceptat ab inimico, quod damnatus non sit satispati. R. dist. ant. per modum [illegible] satisfactionis n. 20

Ob. 2o peccata venialia in inferno non tolluntur, quia culpa quae nec [illegible] poenam. R. n. conseq. Ratio disp.: quia in inferno nil ponit indignum per tollendam culpam, ponit autem aliquid indignum et aequale per poena.

Ob. 3o non est in hac vita [illegible] satispassio, nisi dolores voluntarie et patienter acceptentur, ergo nec in inferno. R. n. cons: Ratio disp: quia poena et dolor huius vitae non est proportionata [illegible] peccatis venialibus sic ut poena inferni, unde [illegible] ad rationes poenae est [illegible] aliquis supernaturalis ratio [illegible] operationem. 21

Pars Quinta.

De Divina gratia et auxiliis.

Disputatio 15ta

De natura, essentia gratiae in [illegible].

Sectio 1a

Quid sit gratia in communi et quotuplex.

Nomen gratiae varie sumi solet, pro quocunque dono [illegible] indebito, quo sensu creatio, conservatio [illegible] ingenium, [illegible] valetudo, et similia dona naturalia solent quoque appellari gratia. Nec [illegible] tenetur Deus hominem creare, a. conservare 1